

ILMAVALGUS

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Tartu Maarja koguduse infoleht 2/2025

MIKS KUULUDA KOGUDUSSE?

„Ja mõtelgem üksteisele, kuidas üksteist virgutada armastusele ja headele tegudele. Ärgem jätkem unarusse oma koguduse kooskäimist, nõnda nagu mõnel on kombeks, vaid julgustagem selleks üksteist.“
— Hb 10:24–25a

Armas sõber! Sa hoiad käes Tartu Maarja koguduse ajalehe jõulunumbrit. Jõulud räägivad Jumalast, kes tuleb päriselt meie keskele; mitte pelgalt soojast tunde või lapsepõlvekuuse mälestusest, vaid kutsest kuuluda – olla osa Jeesuse rahvast, keda ta kogub, kasvatab ja läkitab. Eelpool loetud Heebrea kirja üleskutse on kaheosaline: mõtelgem üksteisele ja ärgem jätkem unarusse kooskäimist. Kristlik usk ei ole üksiküritamine; osaduses saavad meie kõikumised tuge, meie rõõm leiab tunnistuse ja meie armastus leiab teod.

Miks kuuluda kogudusse? Sest keegi vajab sinu usku ja sina vajad kellegi teise usku. Üksi on lihtne jääda kahtluste ja väsimuse kätte, kuid koos meenutame üksteisele, kes on Issand ja mis on tõde. Kogudus on paik, kus su nimi on teada, su ande märgatakse ja sinu lugu loeb – siin õpime üksteist virgutama armastusele ja headele tegudele, märkama abivajajat, lepitama, andma aega ja vahendeid ning palvetama.

Kuidas kasvada vaimulikult? Kasv ei ole juhus, see on rütm. Lase Piiblil kõnelda sinuga iga päev ja kuula seda pühapäeval koos kogudusega; pea lühike vaikusehetk hommikul ja õhtul ning palveta koos teistega; tule Issanda armulauale, ülista ja tunnista – Issand kasvatab meid oma ligiolus; ja vali üks konkreetne tegu – üks inimene, üks ülesanne, üks

harjumus, mida näiteks ka peatselt algaval uuel kalendriaastal järjepidevalt teed, et õppida teenimist ja heldust.

Jõuludes on peidus suur saladus: Jumal kasutas kõige lihtsamaid vahendeid – perekonda, kohalikku kogukonda, igapäevast elu. Nõnda kasvatab ta ka meid: mitte peamiselt läbi erakordsete elamuste, vaid püsiva kooskäimise kaudu. Igal pühapäeval kogunedes ütleme oma eluga: ma ei taha jääda üksi; ma vajan teisi ja tahan olla kellelegi teisele abiks ja toeks.

Kui otsid kohta, kust alustada, võta endale jõuludeks üks „jah“: tule jumalateenistusele, liitu palveringi ja piiblitunniga, küsi, kus saad aidata, või kutsu naaber teenistusele ja kirikukohvile. Üks väike „jah“ avab ukse suuremale rõõmule – rõõmule kuuluda ja kasvada üheskoos Issanda tundmises.

Olgu meie jõulusoov lihtne: et Kristuse valgus leiaks meis mitte ainult südame, vaid ka pere – koguduse, kes mõtleb üksteisele ja julgustab üksteist. Siis on jõulud päriselt meie keskel. Önnistatud jõulupühi teile kõigile!

Timo Švedko

EELK Tartu Maarja koguduse õpetaja

Jõulude ajal meenutame, kuidas Jumal tuli meie keskele, et olla *meiega – mitte kaugel, mitte üksinda, vaid inimeste seas. Sama on Tema kutse ka meile: „Mõtelgem üksteisele, kuidas üksteist virgutada armastusele ja headele tegudele.“*

Kogudusse kuulumine tähendab, et me ei ela ega usu üksinda. See on paik, kus saame üksteist kanda palves, jagada rõõme ja kergendada koormaid. Kogudus on perekond, kus usk saab sügavamaks, lootus tugevamaks ja armastus nähtavamaks.

Nii nagu karjased ja targad leidsid koos tee Kristuse juurde, leiame ka meie tee kindlamalt siis, kui käime seda üheskoos.

Tule kogudusse – et jõulude valgus ei kustuks su südames, vaid säraks läbi ühise usu ja armastuse kogu aastaringi.

Urmas Saupõld

EELK Tartu Maarja koguduse diakon

EESTI ÜLDLAULUPEO HÄLL KÄIS HEINAMAAL JA SAI 2024. AASTA PARIMA REKONSTRUEERITUD KULTUURIMÄLESTISE TIITLI

Maarja kiriku taastamine ja sellega seotud tegevused lähevad Jumala ja ustavate kaastööliste abiga edasi. 2025. aasta jooksul oleme näinud ja kogenud Issanda ligiolu ja õnnistust.

Kiriku taastamise uued trükised said valmis kevadel. Kõige tähelepanuväärsem nende seas oli kiriku toetamisele kutsuv suur plakat, mis kaunistas Tartu linnapilti viiekümne kaheksas bussiootepaviljonis – kahe nädala jooksul enne ülestõusmispühi. Järgnevalt panime üles uue bänneri Maarja kiriku Tiigi tänava poolsele seinale. Neile lisandusid jagamiseks mõeldud kiriku postkaardid neljas eri keeles (eesti-soome-inglise-saksa). Kõikide trükiste kujunduse tegi Mikk Leedjärv Piisk OÜst. Trükiste väljaandmist toetas Eesti Kirikute Nõukogu koos meie tublide annetajatega.

2025. aastal möödub 500 aastat esimese eestikeelse raamatu ilmumisest. Selle sündmuse raames avasime 5. juunil Maarja kirikus piiblinäituse „Alguses oli Sõna“, millele hiljem lisandus temaatiline loengusari. Näitust ja loengusarja korraldab meie koguduse liige Lea Hallik, koostööpartneriteks on Eesti Kirjandusmuuseum ja Eesti Piibliselts. Täpsemalt saab kogu näitusega seonduvast lugeda Lea Halliku artiklist „„Alguses oli Sõna“ – Tartu Maarja kiriku piiblinäitus ja vestlusõhtute sari raamatuaasta tähistamiseks“.

Kirikute Ööl 6. juunil esilinastus lühifilm „Hõikaja jõuab koju tagasi“, mis jutustab loo Maarja kiriku ajaloolise tornikella teekonnast läbi keeruliste ajaloosündmuste. Filmi idee autor on Toomas Savi, kes kõneles ka esilinastuse õhtul ning avaldas tunnustust kõigile, kes aitasid kaasa ajaloolise kella Paistust Tartusse toomisele ning filmi valmimisele. Esilinastus päädis piduliku hetkega, mil Tartu praostkonna praost Kristjan Luhamets, õpetaja Timo Švedko ja Tartu Maarja Kiriku SA juhataja Pirjo Roots andsid Toomas Savile üle EELK teeneteteristi. Ramirendi esindaja Martin Kutmanile anti üle tänutahvel, millel tükike Maarja kiriku kellavalu. Filmi „Hõikaja jõuab koju tagasi“ saab vaadata YouTube'i kanalist. Kirikute Öö Maarja kirikus oli väga rahvarohke ja programm mitmekülgne. Toimunud kajastab oma artiklis detailsemalt Helika Gustavson-Rätsep.

Teadupärast oli möödunud suvel Tallinnas XXVIII laulupidu „Iseoma“. 16. juunil külastas laulupeotuli ka Maarja kirikut kui Eesti üldlaulupeo hälli. Kiriku esisel toimus palvus koos ühislaulmisega, mida saatis Väägvere pasunakoor. Toimus laulupeotule õnnistamine. Sündmuse lõpuosas oli paljudele liigutav hetk: kirikuesisele kogunenud rahvahulk andis laulupeotuld käest kätte. Viimaste hulgast jäid meelde Tartu Lasteaed Naerumaa lapsed täis eluvust ja rõõmu.

Sama päeva õhtul toimus Maarja kirikus kontsertetendus „Peaproov“, vahetekstide autoriks ja lavastajaks Loone Ots, peakorraldajaks Helika Gustavson-Rätsep. Kogusime annetusi kiriku taastamiseks ja meenutasime möödunud aegade sündmusi, mis on saanud aluseks tänasele üldlaulupeo traditsioonile Eestis. Heaks partneriks kontsertetenduse õnnestumisel oli Tartu Lasteaed Naerumaa, kes laenas lahkelt digiklaverit, võimaldas koorilauljatel lasteaia ruumides riideid vahetada ja nii mõnigi lasteaednik oli kohal ka lauljate ridades. Mis „Peaproovis“ täpsemalt toimus, saab lugeda Loone Otsa artiklist „Laulupeokirik, tuli ja pidu“.

Juuli alguses toimunud üldlaulupeol käis Maarja kogudus koos sihtasutusega ennast Tallinna Lauluväljakul tutvustamas. Piltlikult öeldes viisime laulupeo hälli heinamaale – otse laulurahva sekka. Koguduse ja SA telk sai püstitatud laulupeo kultuurialale. Kasutasime iga kuiva ja ka vihmast hetke, et ulatada laulupeoliste Maarja kiriku postkaart ja

kutsuda annetama kiriku kui üldlaulupeo hälli taastamiseks. Annetuste kogumiseks oli korraldatud ka õnneloos, kus iga osaleja sai kauni kingituse. Oli rõõmu ja innustunud huvi kiriku ajaloo ning taastamise vastu. Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutus andis meile tasuta koha partnerite alal. Laulupeol kohtusime inimestega, kes kuulsid Maarja kiriku taastamisest esmakordselt, aga oli palju neidki, kes olid juba varem käinud Maarja kirikus, seal esinenud või teinud oma annetuse kiriku taastamiseks.

Augustis ja septembri alguses toimusid kiriku pikihoone katuse avariiremondi tööd, mis läksid edukalt. Oleme väga tänulikud Tartu linnale toetuse eest, kuna see tegi remonditööd võimalikuks! Maarja kiriku pikihoone katus üldiselt hästi vastu pidanud, ent käesoleva aasta alguses, ja eriti suvel augustikuus, ilmnesid tõsised lagunemise märgid. Tänaseks on katuse lekkekohad parandatud ja kiriku sisekliima palju parem. Töid teostasid Tippkvalliteet Construction OÜ ja Tartu Teenused OÜ. Lisaks oleme esitatud Muinsuskaitseametile taotlusi kiriku avatäidete rekonstrueerimiseks. Kokku vajab uuendamist kolmteist akent ja kolm ust umbes 200 000 euro väärtuses.

29. juunil said Maarja kiriku tornitööd aukirja ja tahvli „Tartu Parim Ehitis 2024“ – parim rekonstrueeritud kultuurimälestis. Nüüd on nimetatud tahvel paigaldatud kiriku Pepleri tänava torniosa külge. Kaunis tunnustus anti üle Tartu linna päeval kaitsepühakute Peetruse ja Pauluse nimepäeval. Tunnustuse üle andnud Tartu linnapea Urmas Klaas ütles, et kiriku täielik valmimine on veel ees.

1. aprillil ja 8. novembril toimusid kiriku ümber heakorratöid. Aitäh kõikidele, kes abiks olid! Tänu teile sai õueala taas puhtaks ja ilusaks ning see on tõestuseks, et kogudus tõesti hoolib oma pühakojast.

Linnapea Urmas Klaas andis kirkutorni pälvitud tunnustuse üle sihtasutuse juhataja Pirjo Rootsile.

Suur tänu kõigile püsivatele ja uutele annetajatele, kes peate oluliseks Tartu Maarja kiriku taastamist! Oleme südamest tänulikud tegevustoetuse eest Tartu linnale, Kambja vallale ja Luunja vallale! Nende toetuste ja ka koguduse abiga saab sihtasutus jätkata oma tööd Maarja kiriku lõplikuks taastamiseks. Üle kõige oleme tänulikud Jumalale, kelle käes on ajad ja ajastud ning kelle rohket õnnistust ja tarkust palume Maarja kiriku ja koguduse ülesehitamise töös!

Pirjo Roots

Tartu Maarja Kiriku SA juhataja

MIDA TÄHENDAB OLLA KOGUDUSELIIGE?

Kui Jumal on meid oma taevase perekonna liikmeks kutsunud ja vastu võtnud, siis on loomulik võtta osa Tema perekonna elust – nii nagu oleme osa oma maisest perekonnast. On ju hea, et me pole üksinda, et võime end tunda hoituna ja armastatuna, saame teisi ära kuulata ja oma südant puistata, mõistame ja usaldame, julgustame ja lohutame üksteist. Jumala pere on koht, kus on hea üheskoos Jumalat tundma õppida, Tema poole kasvada ja Temaaga tõeline suhe luua. Koguduse keskel tunnen end tõeliselt täisväärtuslikuna.

Helika, 55a

Liitudes kogudusega teismelise pühapäevakoolilapsena tundsin kohe, et olen pere keskel. Siis laulsin tuntud pühapäevakoolilaulule ühe salmi juurde: „Õnnelikud lapsed, kel kogudus pereks on.“ Pole tähtis, mis seinad on ümber, minu jaoks on tähtsad inimesed. Ja tänu Jumalale, et saan kuuluda sinna, kus mul on hea. Järgmisel aastal tähistan juba 50. eluaastat. Pühapäevakooliga liitusin 14aastasena. Eks arvutage, kui kaua mul juba see pere olemas on!

Kadri, 49a

Miks kuuluda kogudusse? Mina tunnen, et mind on siin vaja, saan teistele kasulik olla ja nende muresid lahendada. Tore on see, et tulla ka tänama. Meie ühiskonnas pole see üldse tavaline. Mind kõnetab eriliselt see, et Tartu Maarja kirik on eestlaste endi poolt ehitatud. Toona pidi olema tohutu koostöövaim ja tahe, et selline võimas hoone valmis sai.

Kui kuulan õpetaja Timo jutlusi, siis tunnen, et ta räägib seda, mida mina mõtlen, aga ma ise ei oska neid sõnu ise nii hästi seada. Jumalateenistuse lõpus, kui õpetaja tõstab õnnistamiseks käed, on lausa tuntav, kuidas Püha Vaim laotub üle kogu kiriku, vahel tunnen isegi, et üle kogu Tartu ja kogu Eesti. See on minu jaoks jumalateenistusel kõige võimsam koht.

Tarmo, 58a

Kogudusse on hea kuuluda: on võimalus osa saada Jumala sõna kuulamisest, saada patud andeks, üheskoos oluliste asjade eest palvetada; teisi aidata, pannes käed külge erinevates tegevustes, ja võima-

lus oma andidega Jumalat teenida; üheskoos ülistada, Jumalat paremini tundma õppida, Tema ligiolu suunas kasvada; tunda ennast hästi Jumalat armastavate laste perekonnas.

Enel, 54a

Kogudusse kuulumine annab võimaluse teenida Jumala riigis oma andidega ning panustada võib ka väga lihtsate ja praktiliste asjadega. Ühises osaduses saab palju rohkem korda saata. Kõik uued abikäed on alati teretulnud!

Silvi, 37a

Koguduses on palju erinevaid viise Jumala tundmaõppimiseks just erinevate ürituste kaudu. Igaüks peaks leidma endale sobiliku ürituse. Kogudusest saab palju uusi sõpru.

Emilie, 12a

Emilie 7a õde Marta teab juba, et veel viis aastat ja siis on temalgi võimalus noorteõhtutest osa saada.

ERIVAJADUSTEGA INIMESTEGA TEHTAVAST TÖÖST

Soovin jagada, mida oleme sellel aastal erivajadustega inimeste piibliringis teinud ja miks võiks oma erilisele sõbrale soovitada piibliringi tulla.

Oleme iga kuu kolmandal teisipäeval kokku saanud ja Piibli olulisi kirjakohti tundma õppinud kirikutorni kolmanda korruse õdusas ruumis. Piibliringi töös on seni osalenud kuni seitse rõõmsat erivajadusega inimest. Piibliringis käsitletav on olnud üles ehitatud kirikukalendri järgi (kirikupühad, apostlite päevad jne), kuid teemaks on olnud ka see, mida räägib Piibel sõprusest, tänulikkusest ja tänumeel-
lest, usust ja uskmatusest. Olen soovinud kõige selle kaudu viia osalejateni sõnumit vajadusest Jumalat paremini tundma õppida. Piibliringi oleme alustanud ja lõpetanud ühise palvega.

Loodan, et võimalus igavesele elule, päästele on erilisele inimesele sõna kaudu avatud ja Tema läheduse suunas on rõõm igaühel meist kasvada. Olen väga tänulik et olen saanud võimaluse piibliringi tööd juhendada ja tänutunne hinges on osalejate aktiivse kaasamõtle misest!

Piibliringis osalejad on saanud iga kord võimaluse teistele õdedele ja vennale rääkida oma rõõmudest, muredest, tegemistest. Igaühel on olnud hea võimalus anda oma palvesoovist teada. Oleme armsa Helika abiga õppinud üksteise eest palves olema

ja üksteise mured, rõõmud Jumala ette tooma. Üks osaleja tunneb iga kord erilist rõõmu teiste eest palvetamise üle. Rõõm on olnud üheskoos ka juba armsaks saanud laule laulda. Lõpuosas oleme ühiselt aega veetnud väikses kohvilauaosaaduses ja juttu on jätkunud ka seal. Olen siiralt tänulik Helikale abi eest!

Piibliringis osalejad on öelnud, et nad ootavad juba uut kuud, millal saab uuesti ringi osalema tulla. Esitasin osalejatele küsimuse: Mis on see, mida nad piibliringist koju kaasa võtavad? Vastused on olnud erinevad, näiteks: tore on teistega üheskoos olla. Ringis osalemine annab mu hingele rahu ja tänutunde. Meeldib teiste eest palvetada, Jumala sõna Piibli järgi kuulda ja tundma õppida. Piibliringis koos olles oleme me kui ühtehoidev, rõõmus eriliste Jumala laste perekond.

Lisaks piibliringile oleme kaks korda aastas eriliste inimeste jumalateenistusi korraldanud. Õpetaja Kaido Soom on sel aastal jaganud ülestõusmispühade sõnumit ja detsembris seisab ees jõulujumalateenistus. Olen talle senise suurepärase koostöö eest väga tänulik, sest ta tuleb iga kord teenistusi pidama siira rõõmuga!

Enel Maide

Eriliste inimeste piibliringi juhendaja

TEEKOND ÕNNENI – POOLEL TEEL PEATUDES

Meie sügisene programm „Teekond õnneni“ on jõudnud poole peale – ja juba praegu on selge, et see pole lihtsalt loengusari, vaid **vaimne ärkamine**. See osa minu magistritööst, mida juhendab Liina Kilemit. Loengute, arutelude ja isikliku peegeldamise kaudu oleme otsinud vastuseid küsimustele, mis puudutavad tänulikkust, elurütmi, taastumist ja vaimset selgust. Osalejad on jaganud oma mõtteid ja tagasisidet.

Keegi kirjutas: „Enamus probleeme lahenevad isenesest! Kuigi seda tean, unustan tihti ja rapsin asjatult väga palju.“ Teine osaleja tunnistas: „Kui väsin, võtan aja maha ja molutan. Olen aias ja vahin sood.“ Need on lihtsad laused, aga peegeldavad programmi tuuma – **leida oma rütm, lubada endale puhkust ja märgata Jumala ligiolu argipäevas**. Kuidas Jumalale loota iga päev ja kõiges, mida me teeme? Programm on endasse koondanud nii igapäevased näpunäiteid, kui ka sidunud seda Piibli kirjakohtadega, mis osalejaid inspireerivad ja motiveerivad tegudele. Just oma elu Jumalale suunates jõuamegi kord õnneni. See on **elu muutmine sammhaaval – ja see toimub juba praegu**.

Mitmed osalejad on leidnud uusi või tuletanud meelde vanu viise, kuidas näiteks oma aega paremini planeerida: kalendermärkmik, prioriteetide seadmine, teadlikud puhkehetked. On neid, kes on otsustanud ekraaniaega vähendada, rohkem jalutada või lihtsalt öelda „ei“ sellele, mis ei toeta nende taastumist.

Programmi veebiformaat on võimaldanud osaleda ka neil, kes füüsiliselt kohale tulla ei saa. Kuigi tehnilisi tõrkeid on esinenud, on tagasiside olnud toetav ja tänulik: „Tore on igal esmaspäeval tunniks ajaks aeg maha võtta ja kuulata.“

Tuleviku osas on plaanis programmi täiustada ja uuesti ellu kutsuda. Osalejate kogemused ja tähelepanekud on hindamatu sisend, et muuta „Teekond õnneni“ veelgi sisukamaks ja kättesaadavamaks.

Meie ühine teekond jätkub – **sammhaaval, tänulikkuses ja lootuses**. Ja kui me laseme, võib see teekond viia meid **sügavama ühenduseni Jumalaga**.

Nelli Vassila
koguduse juhatusel

OLED OODATUD TARTU MAARJA KOGUDUSE OSADUSÕHTUTELE!

Tartu Maarja koguduses väärtustame kooskasvamist ja üksteise toetamist – nii naiste- kui meesteosades.

Hea naine, oled väga oodatud meie naisteosaduses! Meil on suur rõõm jagada, et oleme taas alustanud naisteõhtutega, kus saame rahulikus ja usalduslikus õhkkonnas kokku tulla, et jagada oma elusid, palvetada üksteise eest ning süveneda Piibli naiste lugudesse. Uurime koos, millise jälje on need naised jätnud usuloosse ja kuidas nende lood võivad kõnetada meid täna. Osadusõhtud toimuvad **iga kuu viimasel neljapäeval kell 18.30**. Oodatud on igas eas naised. Võta kaasa ka sõbranna – ja tule osa saama rõõmust ja rahust, mida koosolemine annab.

Hea mees, oled samuti väga oodatud osa võtma sulle mõeldud osadusõhtutest! Meesteosadus koguneb **iga kuu esimesel reedel kell 18.00**, et jagada

ühist söömaega, palvetada, uurida Piiblit ning vaadata koos piiblitegelastest meeste lugusid – nende õnnestumisi ja kahetsusi, otsinguid ja pärandit, mille nad jätsid järeltulevatele põlvedele. Meestega uurime koos, kuidas täita oma meherolli kristlasena hästi ning kuidas olla ka üksteisele toeks usuteel ja igapäevaelus. Vanuse osas piiranguid pole ning samuti on tore, kui saad sõbra kaasa võtta.

Olgu see siis naiste- või meesteosadus – iga kord on see võimalus kogeda Jumala ligiolu ja kasvada osaduses üksteisega. Mõlemad osadusõhtud toimuvad Tartu Maarja kiriku torni kolmanda korruse osadusruumis (Pepleri 1).

Lisainfot leiab koguduse kodulehelt tartumaarja.eelk.ee või Facebooki lehelt „EELK Tartu Maarja kogudus“.

KOGUDUSE LASTETÖÖST

Jeesus ütleb: „Laske lapsed olla ja ärge keelake neid minu juurde tulemast, sest selliste päralt on taevariik!“ (Mt 19:14). Meie pühapäevakool järgib seda põhimõtet nagu paljud teisedki kristliku lastetööga tegelevad õppeasutused, ühingu jt. Pühapäevakool on vabatahtlik, siia ei ole hea lapsi tuua vastu nende tahtmist, sest siis võib efekt olla vastupidine loodetule. Maarja koguduse pühapäevakooli on oodatud nii koguduseliikmete lapsed kui ka lapsed mittekristlikest peredest, kes tahavad tunda õppida Head Sõnumit – Jeesusest. Meie pühapäevakoolis on põhirõhk Piibli tekstidel. Esimesel poolaastal tutvustame lugusid Vanast Testamendist, teisel poolaastal on rõhk Uuel Testamendil ja misjonilugudel. Teemad on eakohased ja põhinevad lastele väljatöötatud materjalidel. Tundides on ka mängimist ja meisterdamist. Alates 2025 a. sügisest on pühapäevakooli algus pühapäeviti kell 10.45 ja 11.30 jätkab kohe ülistuskool, kus seletatakse lastele jumalateenistusel toimuvat. Pärast saa-

vad lapsed koos vanematega osaleda kell 12.00 algaval jumalateenistusel. Jeesus ütles: „Laske lapsed minu juurde tulla, ärge keelake neid, sest selliste päralt on Jumala riik!“ (Mk 10:14) Tooge ikka oma lapsed kirikusse ja pühapäevakooli, sest see toetab nende usku kasvamist ja Jumalaga suhte loomist! Paljud inimesed on oma kogemuse läbi kinnitanud, et pühapäevakoolist saadud teadmised ja Jumalaga suhtesse kasvamine on kandnud neid läbi elu ja olnud toeks nii headel kui ka halbadel aegadel. Ja kui tee ongi viinud Jumalast eemale, on keerulistel hetkedel meenunud pühapäevakoolis õpitu, sealhulgas palved, ning raskest olukorrast on välja tulnud Jumalat kiites ja tänades.

Heade soovidega,

Lastetöötajad

Kadri Isak, Kersti Saksniit, Enel Maide, Kadri Majamees ja Helika Gustavson-Rätsep

KOGUDUSE SUVEPÄEVAD UNIPIHAL

Seekordsed suvepäevad toimusid harjumuspärasest varem – juba 27.–29. juunil, kohaks ikka armas Unipiha Algkool. Saime päikest ja vihma, soojust ja jahedust, aga ilmaolud ei loe, kui üksteise ja Jumala seltsis on hea. Suvepäevad olid olulised eelkõige sellepärast, et saame olla kogudusena osaduses – nii suured kui ka väikesed –, üksteist päriselt tunda õppida ja üksteise vaimulikku kasvu toetada.

Ka seekord oli tegevusi nii lastele kui ka täiskasvanutele. Põhirõhk oli piibliõppel, aga muidugi ei puudunud palvused, ülistuslaulud, spordi- ja mõttemängud ning füüsiline töögi – saime anda oma inuka panuse küttepude kuuri ladumisele. Laste jaoks oli kirss tordil kahtlemata ratsutamine Karl-Eriku ratsatalus.

Viimasel päeval toimus jumalateenistus, kus õpetaja Timo ühendas suvepäevade teema „Kaks kojaehitajat“ (loe Mt 7:24–27) ja pühapäeva teema „Kutse Jumala riiki“. Veel viimaseid kuid kooli direktori ametis olnud Eha Jakobson tõi suvepäevade lõpuüritusel välja ühe olulise momendi, mis seob kooli meie kogudusega: Unipiha Algkooli rajaja oli tõenäoliselt olnud Ignatsi Jaak, kelle lapselapselapselaps oli meie koguduse õpetaja Adalbert Hugo Willigerode. Pole siis ime, et end seal alati koduselt tunneme!

Täname kõiki, kes osalesid, juhendasid ja organiseerisid! Samuti täname kogu südamest Unipiha Algkooli peret eesotsas Eha ja Lembit Jakobsoniga, meie toidulauda imemaitsvate toiduainetega varustanud Tartu Toidupanka ja Vasula Lihetööstust, bussi organiseerinud Luunja valda ning suvepäevade suurtoetajat, misjoniselts Kylväjä! Jumal õnnistagu teid kõiki!

Helika Gustavson-Rätsep
koguduse juhatuse esimees

(Foto: Helika Gustavson-Rätsep)

HELMİ HEINAD

Isa sättis ennast laadale. Seekord oli kaubaks hein. Helmi kauples ennast kaasa. Oli ta ju suvel mõned väiksed heinapallid teinud. Vennad naersid: „Kes see sult neid ostab?“

Isa tõstis Helmi heinakoorma otsa ja sõit võis alata. Väljas oli ilus talveilm. Laadal juba oodati heinamüüjaid, et osta heina oma kitsedele.

Helmilt ostis üks ilus pere kaks heinapallikest. Nad ütlesid, et neil on kodus merisead. Üks väike heinapallike oli veel järel. Helmi istus koorma otsas, mille isa oli saanud hobusetallile maha müüa. Nad ootasid omanikku, kuni ta laadal ringi käib ja siis viib isa heinad otse talli.

Äkki küsis üks naine: „Kas see heinapallike on veel müüa? Mul on neid kirikusse sõime panemiseks vaja.“

„Mis sõime? Sõimed on ju laudas!“ Imestas Helmi.

„Tule õhtul kirikusse, meil on seal jõulueten-
dus,“ kutsus naine.

Helmi oli ootusärevuses. Tema heinad kirikus sõimes, mis tavaliselt on ju laudas! Õhtul läks Helmi koos perega kirikusse. Lumehelbed hõljusid vaikselt taevast alla. Kirik paistis kaugelt tulede säras ja näis kuidagi müstiline.

Helmi oli tihti kirikust koos vanematega mööda sõitnud, kuid kunagi varem polnud nad sees käinud. Nüüd oli midagi erilist. Jõuluoootus ja Helmi korjatud heinad kirikus. Uksel teretas neid sama tädi, kes laadal oli. Ta juhatas nad kirikusse.

Kirikus oli suur kuusk. Ja kuuse juures sõim Helmi heintega. Ja siis kõik algas. Lapsed laulsid „Et tulge, oh lapsed, ...“ Neid laule oli veel. Ja siis kuuse juures olid äkki ilusad inimesed – ema ja isa. Nende ümber laulsid lapsed „Üks roosike on tõusnud.“ Ja siis sündis midagi imelist. Kuusel süttisid küünlad. Ja sõime heintele asetati väike titanukk. Teda hüüti Jeesuseks. Tema juurde tulid veel karjased. Ja lõpuks võisid kõik kirikusse tulnud lapsed Jeesuse juurde minna. Jeesuse ema Maarja jagas kõigile piparkooki. Mm ... see maitstes imeliselt!

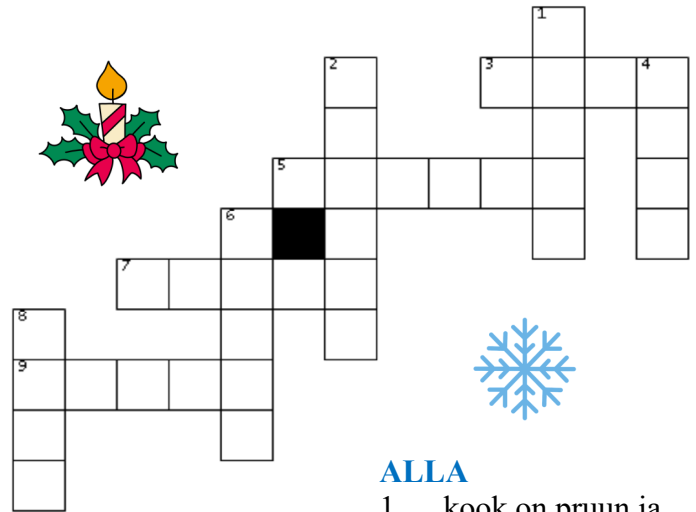
Koju jõudes võttis isa riulist Piibli ja luges selle imelise Jeesuse sünniloo veel kord perele ette. Ja pere otsustas: nüüd hakkame Piiblit lugema, kirikus käima ja lapsed lähevad pühapäevakooli. Helmi, ema ja vennad arvasid, et need jõulud olid kõige paremad. Nad said teada, et neil on sõber Jeesus.

Jutu kirjutas Kadri Isak

LASTELE

NUPUTAMIST NOOREMAILE! VÄIKE JÕULURISTIK

ALLA

1. ...kook on pruun ja magus.
2. Meie Lunastaja.
4. Maarja kiriku kõrge osa.
6. Selle puu toome jõuludeks tupp.
8. Jeesuse sünnimaja.

PAREMALE

3. Ristiusu sümbol
5. Jõuluõhtul on aeg olla koos ...
7. Detsembris on ...püha.
9. Jeesus on meile ...

LEIA KÕIK SÕNAD, MIS ON SEOTUD JEESUSEGA

J	T	O	U	K	S
P	E	D	Õ	T	M
D	E	E	Ä	R	A
D	N	A	S	S	I
A	M	E	L	U	N
B	A	K	V	I	S

UKS TÕDE ISSAND JEEUS ELU TEE

Ristsõna lahendus: 1. Pipar 2. Jeesus 3. Rist 4. Torn 5. Perega 6. Kuusk 7. Jõulu 8. Laut 9. Armas

NOORTEÕHTUD PIIBLI SELTSIS

Noorte piibliõhtud on pühendatud Jumala Sõna uurimisele, mõistmisele ja korrektsele rakendamisele. Ajal, mil info voolab kiirelt ja pealiskaudselt, on meil soov pakkuda aega peatumaks ja süvenemaks Piiblis, mille sõnum on ajastute kulgemisele vaatamata igavikuline, muutumatu ja elumuu-
tev.

Kirikuisa Hieronymus ütles: „Teadmatus Pühakirjast on teadmatus Kristusest“, seega õhtute eesmärk on just see teadmine Pühakirjast saavutada süvitsimineva õppe kaudu. Selle raames soovime enneta-
da ja vältida olukorda, kus inimene arvab ennast järgivat Jeesust, keda ta tegelikult ei tunne. Jeesu-
saga ühes taotleme, et osalejaid pühitsetaks tões ehk Jumala sõnas (Jh 17:17). Tegemist on päästet puudutava küsimusega, sest nagu ütlevad Jaakobus ja Peetrus, siis uuestisünd toimub Jumala tahtel tema sõna kaudu (Jk 1:18; 1Pt 1:23).

Piibliõhtutel püüame teksti lugeda selle mõttega, millega see algselt kirja pandi, ehk vaadata, mida algne autor (näiteks apostel Paulus) oma lugejatele öelda tahtis. Selleks vaatame koos:

1) ajalugu, keelt: kuidas toonane eluolu, taust ja keel aitavad meil teksti õigesti mõista.

2) laiemat lugu: kuidas konkreetse teksti sisu paigutub laiemasse lunastusloo narratiivi Piiblis.

Septembrikuu lõpust oleme aega veetnud Pauluse kirjas galaatlastele. Teksti toel teeme evangeeliumi „puust ja punaseks“, näitamaks, et inimene kuulutatakse õigeks usu läbi Kristusesse – mitte enda püüdluste või Seaduse täitmise kaudu. Uurime koos, kuidas leida rikkalikult tekstis praktilisi teoloogilisi juhiseid eluks. Viimasest johtuvalt on eesmärk anda osalejatele kindel alus, aidates neil ise lugeda, mõista ja rakendada Jumala Sõna majalistena maailmas. Tekstis juurdunud teoloogiline vundament aitab eristada tõde eksitusest ja pooltõde tõest.

Kõik piiblihuvilistest noored on väga oodatud! Õhtud on mõeldud kõigile, kes tahavad koos osa saada piibliteksti rikkuse avastamisest.

Markus Paide
noortejuht

EELK NOORTEKOGUST

Septembri lõpus toimus Pärnus esmakordselt EELK Noortekogu. Esindatud oli 42 kogudust ehk veerand kõikidest EELK kogudustest, nende hulgas ka meie, Tartu Maarja kogudus. Teemaks oli „Luterlik identiteet“ ning arutati näiteks järgmiseid küsimusi: Mida noored väärtustavad luteri kirikus? Miks on meie kogudustes tihti vähem noori kui teistes konfessioonides? Kuidas noortesse suhtutakse koguduses ja kirikus? Kuidas julgustada noori olema aktiivsed liikmed oma kogudustes?

Noortekogu on täiesti noorte endi korraldatud. Külalistena noorte mõtteid kuulamas olid aga ka mitmed piiskopid ja teised vaimulikud, sealhulgas peapiiskop Urmas Viilma, kes ise ordineeriti vaimulikuks juba 19aastaselt. Ta rõhutas, et kirikus pole keegi „liiga noor“. Ka paljud piiblitegelased olid väga noored!

Ettekannete, paneeldiskussiooni ja grupivestluste käigus tuli välja palju tarku ja huvitavaid mõtteid. Kohalolnud noored leiavad just luteri kirikus kindlalt Piibli ja traditsiooni alusel seisvat õpetust ning liturgiast tulenevat järjepidevust ja ühtsust. Lisaks väärtustatakse luteri kiriku misjoni- ja diakooniatööd Eesti rahva keskel. Küll aga teadvustatakse, et paljud noored otsivad „midagi nooruslikumat“ ja suunduvad seepärast pigem baptisti- ja vabakogu-

dustesse. Siiski oli noortekogu ühel meelel selles, et teiste konfessioonide noorteüritusi ei pea matkima, vaid me peame oma luterliku eripärad säilitama kõikidel üritustel. Vastasel korral võib pühapäevane jumalateenistus jääda noortele täiesti võõraks. Meil on suhteliselt hästi: Maarja koguduse pühapäevakool, ülistuskool ja noorteõhtud toetavad laste ja noorte osalemist jumalateenistustel ning seal toimuvast aru saamist.

Nagu kõigile, nii ka noortele on tähtis kuuluvustunne koguduses. Noortekogul osalejad arvasid, et kõige olulisem võimalus selleks on anda oma panus koguduse töösse. Noored loodavad, et neile usaldatakse vastutust väiksemate ja suuremate ülesannete näol. Kuna paljud noored ei julge ise paluda võimalusi selleks, võiksid kogudused ka omal algatusel ja isiklikult, siiski mitte pealetungivalt, kutsuda nii noori kui ka kõiki uusi tulijaid koguduse tööks kaasa lööma.

Kui oled 16-35aastane koguduse liige ja sooviksid osaleda järgmisel sügisel toimival Noortekogul, anna sellest märku minule või Helika Gustavson-Rätsepale!

Veera Sirk
koguduse delegaat EELK Noortekogul

KILLUKESI MISJONITÖÖST

Misjonitöö on jumalateenistuste ja laste-noortetöö kõrval üks olulisemaid tööloike, mis kasvatab kogudust, aga eelkõige viib inimesteni evangeeliumisõnumi. Kristlastena oleme kõik kutsutud misjonitööle, et aidata teistel kohtuda Jumalaga ja Temaga lähedaseks saada. Misjon ei ole piiratud aja ja kohaga. Saame olla valguseks ja eeskujuks oma peres, sõpradega aega veetes, töökaaslastega koos toimetades, aga miks mitte ka tänavatel evangeeliumi jagades. Võimalusi on lõputult.

Mida on kogudus teinud misjonivallas? Mitmed koguduseliikmed on oma sõpru, lähedasi ja töökaaslasi kogudusse toonud, samuti on kirikut külastanud lasteaialapsed ja kooliklassid, kellele oleme saanud evangeeliumi jagada. Oleme olnud telgiga väljas laatadel ja ka suvel laulupeol – ühest küljest selleks, et kiriku taastamiseks raha koguda, kuid oleme saanud tunnistada ka oma usust ja inimestega väga sisukaid vestlusi pidanud. Samuti osalesime 18. oktoobril Tallinnas toimunud Lootuse Aja festivalil. Mitu koguduse töötajat olid seal palvenõustajatena abiks inimeste juhatamisel pääste vastuvõtmisele ja Jumalaga isikliku suhte loomisele. Eelnevalt viis koguduseõpetaja Timo Švedko läbi Kristliku elu ja tunnistuse ehk KET koolituse. Õppisime, kuidas olla evangeeliumi jagamises efektiivsem. Lootuse Aja festivali partneriks oleku juurde kuulus „Mina olen nagu Andreas“ liikumises osalemine. Tegemist on programmiga, mis tegelikult ei aegu ja võiks olla meie igapäevaelu osa: palvetada konkreetse inimese eest, et Jumal avaks ta südame evangeeliumi vastuvõtmiseks, seejärel selle inimesega võimalikult palju aega veeta ja rääkida talle lunastusest Jeesuses.

Käesoleva aastani osalesime EELK Misjonikeskuse tugikoguduste programmis. Viimati toetasime misjonipraktikant Rahel Aurelia Straussi. 15. augustil külastas ta meie kogudust ja andis ülevaate oma tegemistest. Rahel veetis alates 2024. aasta augustist kümme kuud Hispaanias, õpetades moslemilastele inglise keelt, aidates neid koolitöodes ning tehes laste- ja noortetööd araabia koguduses. Südantsoojendav oli kuulda, kui suure rõõmu ja tänuga ta oma tegemistest rääkis ja kui väga araablastest/moslemitest lapsed-noored ning kaaspraktikandid tema südamesse olid jäänud. Raheli sõnutsi tunneb ta end evangeeliumi kuulutamisel nüüd veelgi julgemalt ning kõnelustes moslemitega kas-

vas tema usk Jumalasse. Praegu õpib Rahel Münchenis turundust. Soovime talle Jumala rikkalikke õnnistusi ja hoidmist ning julgusega ja Jumala abiga sillutatud teed evangeeliumi jagamisel!

Kogudus toetab EELK Misjonikeskuse tööd edasi, kuid samaaegselt tahame olla kogudusena ise misjontöös veelgi aktiivsemad, sest Jumal tahab, et „kõik inimesed pääseksid ja tuleksid tõe tundmisele.“ (1Tm 2:4) Ja neid, kes veel Jumalat ei tunne, on meie piirkonnas küllaga.

24. augustil toimus peale jumalateenistust misjonikohvik. Tutvusime video vahendusel misjonär Angelina tööga Kambodžas ja Filipiinidel keset inim- ja organikaubandust. Oma heaoluühiskonnas ei kujuta me ettegi, mida tähendab oma laste ihu müümine iseenese heaolu eesmärgil või naiste enesemüümine selleks, et oma lapsi toita. Või kui vanemad ei hooligi, kus nende lapsed on ja mida nad teevad, muutes nad sellega potentsiaalseteks ohvriteks nii inim- kui organikaubanduse jaoks. Kuulutada evangeeliumi sellistes tingimustes on noore naise jaoks emotsionaalselt raske väljakutse. Ent kõige selle keskel koges Angelina koos oma tiimiga Jumala imesid: inimesed tulid päästele ja tervenesid nii vaimselt kui ka füüsiliselt. Hoiame misjonitööd, sealhulgas Angelinat ja tema edasist tööd, palves!

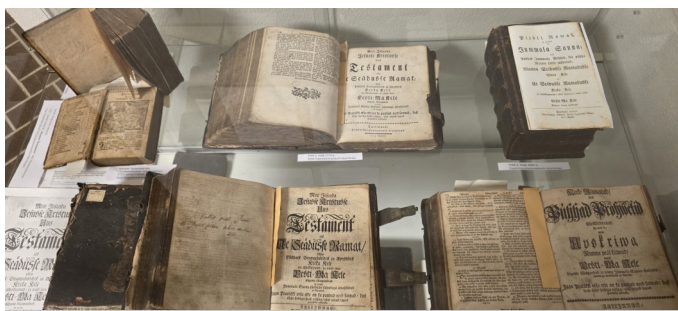
20. septembril toimus aga laste misjonipalvapäev, kus keskendusime Rumeeniale. Seal tehakse Saksa misjonäride, aga ka koguduste toel suurt tööd orbu- de aitamisel, ehitades neile kodusid ja võimaldades üles kasvada hooldusperede juures. Palvetasime sealsete töötajate ja koguduste eest. Palvetage teiegi, head sõbrad, et igal lapsel võiks olla kodu ja armastavad lähedased – olgu Rumeenias, Eestis, Ukrainas või ükskõik millises teises maailma nurgas.

Suur tänu kõikidele, kes misjonipalvapäeval abis olid: koguduse lastetöötajatele, vaimulikele ja samuti Silvile, kelle valmistatud mämälगत (Rumeenia rahvustoitu, maisiputru praemuna ja vorstikes- tega) saime ühises osaduses nautida. Laste palvepäevadega (sh varasematel aastatel toimunudega) oleme olnud ühtlasi osa suuremast eestpalvekogukonnast, tehes koostööd Saksa organisatsiooniga Allianz-Mission.

Helika Gustavson-Rätsep

„ALGUSES OLI SÕNA“

Tartu Maarja kiriku piiblinäitus ja vestlusõhtute sari raamatuaasta tähistamiseks

Piiblinäitus. (Foto: Helika Gustavson-Rätsep)

2025. aastal tähistatakse Eesti Raamatu Aastaga 500 aasta möödumist esimese eestikeelse trükitud raamatu ilmumisest. Sellest suurest tähtpäevast ei ole kõrvale jäänud ka meie kogudus. Kuigi eestlasi peetakse tänapäeval erakordselt usuleigeks rahvaks, on meie kultuur palju sügavamalt läbipõimunud kristliku pärimuse ja vaimuliku kirjasõnaga, kui enamik inimesi arvata oskab. Kirjasõna on rahva vaimsuse mõõt ning Piibel on kogu õhtumaise kultuuri alus.

Tartu Maarja kirikus avati 5. juunil 2025 pidulikult haruldaste Piiblite näitus „Alguses oli Sõna“, mis jääb avatuks aasta lõpuni ning pakub külastajatele ainulaadset võimalust tutvuda vaimuliku kirjanduse rikkaliku pärandiga. Näituse väljapanek on mitmeosaline. Kiriku suures saalis eksponeeris Eesti Piibliselts suvel põhjalikke infostende, mis tutvustasid eestikeelse piiblitõlke ajalugu.

Näituse teine osa, mis jääb avatuks aasta lõpuni, paikneb Maarja kiriku uue torni kolmel korrusel. Esimesel korrusel on vitriinides välja pandud eestikeelsed Piiblid, teisel korrusel võõrkeelsed piibliväljaanded ning kolmandal korrusel vanad laulu- ja jutluseraamatud. Eksponaadid pärinevad Eesti Kirjandusmuuseumi arhiivraamatukogu reservkogust, EELK Tartu Maarja koguduse arhiivist, Tartu Ülikooli Usuteaduskonnast ning mitmetest erakogudest.

Erilist tähelepanu väärib näituse vanim eksponaat – 1727. aastal Riias trükitud „Wastne Testament“, lõunaestikeelne Uus Testament, mille tõlkis Otepää pastor Adrian Virginius. Samuti saab näha ka Anton Thor Helle 1739. aasta eestikeelse Piibli esmatrükki, mis jäi pea 200 aastaks ainsaks täielikuks eestikeelseks piiblitõlkeks.

Visuaalselt muljetavaldavaimaks eksponaadiks on Suur Piibel ehk Doré Piibel, mis anti välja 1938–40 kirjastuses Loodus. Väljaannet kaunistavad Gustave Doré gravüürid, kuulsate kunstnike taiesed ning Richard Kiviti kujundatud lehed.

Piiblinäitusega on seotud ka akadeemiliste vestlusõhtute sari „Alguses oli Sõna“. See pealkiri viitab Johannese evangeeliumi algusele, kus Sõna on samastatud Jumala loova väega, Jeesusega ja algkristliku liikumise algusega. Vestlusõhtute sarja avasid Eesti Piibliseltsi peasekretär Jaan Bärenson ja keeleteadlane Mart Rannut. Kõnelenud on ka Eesti Kirjandusmuuseumi arhiivraamatukogu juhataja Merike Kiipus ja pearaamatukoguhoidja Ave Pill, TÜ raamatukogu käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonna raamatukoguhoidja Ene Paldre ja kogude arenduse osakonna juhataja Kristhel Haak, Tartu Ülikooli Vana Testamendi ja semistika professor Urmas Nõmmik, religiooniloolane ja teoloog Jaan Lahe, vaimulik Vallo Ehasalu ja Tartu Ülikooli süstemaatilise teoloogia nooremteadur ja doktorant Viktor Niachayeu. Eesti Raamatu Aastale pühendatud vestlusõhtute sarja „Alguses oli Sõna“ lõpetab 7. detsembril kell 14 Tartu Maarja kirikus piiskop Marko Tiitus, kes räägib teemal „Kuidas lugeda Piiblit?“. Näitus ja vestlusõhtud on avatud kõigile huvilistele. Tulge ise ja võtke ka sõbrad kaasa!

Lea Hallik

Piiblinäituse ja vestlusõhtute korraldaja,
koguduse nõukogu liige

KIRIKUTE ÖÖ

6. juunil enne Kirikute Öö sündmuste algust esitleti esimest korda filmi „Hõikaja jõuab koju tagasi“. Sündmusest saab täpsemalt lugeda kiriku taastamisest kõnelevast artiklist, mille autor on Pirjo Roots.

Õhtul kl 18.00st alates toimusid kirikus aga Kirikute Öö üritused. Suures saalis sai osaleda palvustel ja nüüd oli ka kõigil huvilistel võimalus vaadata

filmi „Hõikaja jõuab koju tagasi“. Tuulekojas sai kohvikus nautida maitsemeeli paitavaid hõrgutisi ja osaleda loteriis, kus iga loos võitis. Tulu läks meie armsa kirikuhoone taastamiseks. 3. korruse osadusruumis tegutses lastenurk, kus sai meisterdada, joonistada ja muudki põnevat teha. Lapsi käis toredasti palju ja see rõõmustas pühapäevakooliõpetajate südameid.

Tornisaalis toimus kolm eriilmelist ja kõrvu paitavat kontserti. Esimesel astusid üles kolm noort andekat tsellisti: Siim Rehema, Maali Toots ja Mari Ellen Lutsar, kontsertmeisteriks Jorma Toots. Noored teenisid ära marulise aplausi ja võib kindlasti öelda, et uued klassikatähed on juba sündinud. Teisel astus üles ansambel Servimus Dominum: Helika Gustavson-Rätsep (sopran), Gesine von Kloe-den (viul, külalisena) ja Anneli Klaus (orel). Repertuaaris oli nii saksa, eesti kui itaalia heliloojate armastatud teoseid. Kolmandal kontserdil musitseeris koguduse enda ansambel Stella Caeli koosseisus Ragne Saul, Lea Hallik, Ville Hallik ja Peeter Laud. Kõlas vaimulik muusika tuntud heliloojalt ja samuti tulid ettekandele koraaliseaded.

Huvilistel oli võimalik osaleda kirikuekskursioonil ja ekskursantide arv oli suur.

Suur tänu kõigile, kes Kirikute Öö sündmuste õnnestumisele kaasa aitasid: Timo Švedko, Pirjo Roots, Silvi Švedko, Emilie Švedko, Eliisabet Švedko, Marie Švedko, Nelli Vassila, Mirjam Vassila, Maarja Vassila, Enel Maide, Kadri Isak, Kersti Saksniit, Kadri Majamees, Teele Majamees, Eleri Soidla, Helika Gustavson-Rätsep, kirikuvanemad Tarmo Rätsep ja Urmas Türkson, kõik ülnimetatud muusikud ja kõik need paljud-paljud, kes loterii jaoks käsitööd tegid ning kohviku tarbeks küpsetasid.

Helika Gustavson-Rätsep

LAULUPEOKIRIK, TULI JA PIDU

Maarja kiriku hoone võib tunda uhkust: esimese üldlaulupeo peaproov peeti just nende seinte vahel, esimese laulupeopäeva äratushüüd mängiti puhkpillidel maha just Maarja tornist ja laulupeorongkäik asus tee nimelt Maarja kiriku uksest. Kogudus hoiab senini suurt reliikviat – Maarja kiriku koori esimeseks üldlaulupeoks õmmeldud siidlipu.

Tänavusel üldlaulupeol „Iseoma“ oli Maarja kogudus kaasas algusest peale. Täpsemalt toodi 16. juunil kirikuhoone ette laulupeotuli. Koguduse vaimuliku Timo Švedko juhtimisel pidasime palvuse ja tuli sai õnnistatud. Kõlas „Halleluuja! Kõik Isale“, mis sobis hästi meenutamaks päev varem peetud kolmainupüha ja mille on tõlkinud esimese laulupeo üldjuht A. H. Willigerode. Teisena laulsime J. Neanderi võimsa „Võta nüüd Issandat, vägevat Kuningat kiita!“

Laulud sel esmaspäeval otsa ei saanud. Öhtul algas kirikus laulupeo peaproov. Lavale ruttasid peo teokssaamise üle vaidlevad J. V. Jannsen (imehästi sobiva olekuga Reigo Kärner) ja A. H. Willigerode

Kontsert-lavastus „Peaproov“. (Foto: Tarmo Rätsep)

(Martin Tikk oma parimas vormis). Asi hõljus noateral, kuni olukorra lahendas veetlev Koidula (Emily Reinol). Tõendamaks, et eestlased ikka on laulurahvas, tõstis häält tervelt seitse koori – Helü, Camerata Universitatis, Tartu Pauluse koguduse kammerkoor, Luunja naiskoor Jõeõed, Tartu Õpetajate Naiskoor ning Tartu Katoliku Kooli ja Tartu Karlova Kooli mudilaskoorid. „Esä taivan“ helises laste suust imeliselt. Ja kui Väagvere puhkpillid taas hüüdma hakkasid, ei saanud teha muud kui plaksutada. Kindlalt andis peaproovile väge juurde eht eesti torupill Margo Kõlari käte vahel.

Laulupeol oli Maarja kogudus väljas oma telgiga. Tutvustasime Maarja kiriku taas üles ehitamise plaane. Soovijad said osaleda loteriis. Võidud olid valmistanud Maarja koguduse nobenäpud ja hoidisehaldjad. Maarja inimesi nägi suurel peol mujalgi, nii toitlustamas, jäätist jagamas kui loomulikult laulukoorides-tantsurühmades. Neid jätkus ka publiku hulka.

Laulupeoga sai kinnitatud usk iseoma Eestisse, Maarja kogudusse ja Issasse taevas, kes on lubanud pidada XXVIII üldlaulupeo meie vabas Eestis.

Loone Ots

koguduse juhatuse aseesimees

Laulupeotuli. (Foto: Tarmo Rätsep)

RUKKIPÄRJA VIIMISEST ON SAANUD ILUS TRADITSIOON

Kolm aastat tagasi mõtles Maarja kogudus muuta ristiusk Tartus nähtavamaks ja meenutada nii meie kaaslinlastele, et meie kodu on rajatud kristluse kaljule. Meie soov oli ka rõhutada ristirahva ühtsust konfessioonide erinevusest hoolimata. Eesti rahvakalendrist tuntud rukkimaarjapäeval viis usklike rongkäik rukki- ja õitepärja roomakatoliku Pühima Neitsi Maarja Pärispäeva Saamise kirikust luterlikku Maarja kirikusse. Mullu kulges pärja teekond vastupidi. Tänavu liitusid meie rõõmuks rukkipärja viimisega Tartu Jumalaema Uinumise katedraali õigeuskoguduse esindajad. Nüüd sisenesid pärjakandjad ka sellesse kirikusse, kus loeti palve ja õigeusu koguduse naised kaunilt laulsid.

Nagu tavaks saanud, peatus pärg ülikooli ja raekoja ees. Rongkäiku väljus tervitama Tartu linnaapea Ur-

Rongkäik raekoja ees. (Foto: Helika Gustavson-Rätsep)

mas Klaas. Ta kinnitas linna sidet meie kirikutega ja soovis kogudustele jõudu nende tänuväärse tegevuses.

Pärg pühitseti luteri Maarja kirikus ja jäi kaunistama kiriku altarit. Pärjaviijad kinnitasid sõprust kaua kestnud kohvilauas.

Loone Ots

SOOME SÕBRAD JÄLLE TARTU MAIL

Septembri alguses jõudsid Tartusse meie maarjalaste sõbrad Turu Henriki kogudusest: õpetaja Anssi Miettinen ning koguduse töötajad Kari, Varpu ja Leena.

Rõõmuga tutvustasime neile Maarja kirikuhoones avatud Piiblite näitust, kus teiste köidete hulgas olid väljas nii Anton Thor Helle Piibli tõlke esmatrükk aastast 1739 kui ka selle 200. aastapäeva tähistav 1939. a juubeliväljaanne, nõukogude võimu ohvriks langenud ja seetõttu üsna haruldaseks jäänud nn Suur Piibel. Henriki rahvas väisas ka Vanemuise teatrit. Järgmisel päeval asusime varakult teele, et sõita läbi Peipsi ranniku Sibulatee. Soomlased said tutvuda vene vanausuliste rahvakillu omapärase kultuuriga. Elevust tekitas Varnja samovarimuseum, kuhu lahke perenaine on kogunud üle 200 teemasina, nende hulgas ka näiteks kootud (!) eksemplare. Lisaks on muuseumil täpiliste tasside kogu, kus on esindatud 56 värvi. Oranžidest täpitassidest saime meiegi juua hüva taimeteed, hammustada kõrvale rõngikuid-pähkleid ja süüa äsja ahjust tulnud sibulapirukat.

Külaliste suur soov näha Peipsi järve piiratud veevälja ei läinud täide – erakordselt soe ilm oli veed aurama pannud ja neid kattis tihe udu. Mustvees oli aga võimalik avada piknikukorv uuel randa paigu-

Samovarimuseumis. (Foto: Helika Gustavson-Rätsep)

tatud astmestikul ja nautida roa kõrval järvehämu salapära.

Nüüd viis tee Kodavere kirikusse, mil on tähtis osa Eesti kultuuri-, eriti kirjandusloos. On ju siit kihelkonnast pärit nii Anna Haava kui ka Juhan Liiv. Kiriku väarikat hoonet

tutvustas Kodavere Mihkli koguduse õpetaja Raigo Ojamets. Saime ka proovida, kuidas meie hääled kõrge lae all kõlavad.

Pärast ühislaulu väisasime pastoraati. Pea varemeiks lagunenud hoone on leidnud omaniku, kes maja hoolikalt taastab. Jõudu talle!

Viimane peatus Alatskivi lossi ees andis soomlastele aimu, et meie kandi mõisnikud võtsid ehitamist tõsiselt.

Järgnenud õhtusöögil arutasime koguduste edasist koostööd ja arutasime ilmaasju. Oli naeru ja taas jätkus laulugi.

Pühapäeval jumalateenistusel pidas Anssi jutluse. Kohvilauas oli tartlastel võimalus turulastega mõnuses õhkkonnas lobiseda. Soomlaste lahkudes kinnitasime, et 2026. aastal sõidame taas külla nende maile. Ja muidugi – tere tulemast tagasi!

Loone Ots

SAAME TUTTAVAKS

Koguduses tegutseb alates septembrist praktikannt Markus Paide, kes on noortejuht ja teenib kaasa jumalateenistustel. Saame temaga lähemalt tutvavaks.

Milline on olnud Sinu teekond kristlasena?

Minu teekond kristlasena ei ole olnud lihtne. See on kujunenud ristiks, mis on lõiganud lahti mugavused ja mõnikord lähedased suhted – ühesõnaga leidis aset see, et Jeesus tõepoolest tõi eraldava mõõga (Mt 10:34–36; Lk 9:23–24). Kaotusi ja katsumusi on kohati arusaamatult palju, ent need ei ole mõtetud: Jumal kasvatab oma lapsi kannatuste/katsumuste läbi, lastes kõigel tulla heaks neile, kes teda armastavad (Js 1:2–4; Rm 8:28; 2 Kr 4:17–18; Hb 12:8). Üksnes ristas leian rahu ja lootust, üksnes Jumalalt (Jh 14:27) ning isegi kui tee on raske ja üksildane, kinnitab Pühakiri, et Tema armastusest ei lahuta miski ja Ta ei jäta oma lapsi kunagi (Ps 34:18; Jh 10:28–30; Rm 8:38–39).

Õpid Tartu Ülikoolis ajalugu. Miks just see eriala?

Mul on lapsest saati olnud sügav ajaloo huvi, seega minu jaoks teist kaalutlust polnud. Tundsin, et tahan oma teadmised viia uuele tasemele ja neid süstematiseerida.

Oled julge evangeeliumi jagaja. Mida soovitud neile, kes tahaks ka rõõmusõnumit kuulutada, aga jääb puudu oskustest või julgusest?

Ma ei tea, kas ma lausa „julge“ olen. Igatahes tuleb julgus kuulutada sellest, mida Kristus ristil korda saatis ning sellele lisandub praktiline nõuanne apostel Peetruselt, kelle kohaselt tuleb meil „alati“ olla „valmis kostma igähele“, kes pärib aru usu kohta (1Pt 3:15). See on kutse nii misjoniks kui apologetikaks, mis on kannustanud kristlasi algselt peale. Soovitan alustuseks mees pidada, et julgus ja oskused tulevad Jumalalt, mitte meist endast. Julguse puudus on sageli hirm inimeste arvamuse ees, kuid tõeline julgus on Püha Vaimu and. Seepärast tuleb seda paluda, just nagu seda tegid apostlid: „Ja nüüd, Issand, ... lase oma sulastel täie julgusega kõnelda sinu sõna!“ (Ap 4:29) Pole tarvis igasugu keerulisi tehnikaid, sest me ei taha ega püüa inimesi manipuleerida kuidagi kristlusesse „kukkuma“. Eeskätt on vaja valmisolekut. Kõige olulisem on mõista, et me ei jaga oma arvamust, vaid „Jumala väge päästeks“ (Rm 1:16). Meie olemme vaid majalised, Püha Vaim on see, kes teeb töö.

Mis on Sinu kui noortejuhi jaoks olulisim, mida noortega jagada?

Kõige olulisem on kahtlemata evangeelium ehk sõnum Kristusest ristilööduna ja ülestõusnuna. See ja lepitushvri rakendus isiklikul tasandil on vundament. Kuid praktikas tähendab selle jagamine tihti, et esmalt tuleb tegeleda levinud karikatuuride ja vääresitustega kristlusest, Jeesusest ja Piiblist. Minu kogemusest lähtuvalt on Eestis liiga palju pealiskaudset, kontekstist lahutatud, anekdootidel ja karikatuuridel põhinevat „kristlikku“ infot, mida iseloomustab intellektuaalne laiskus ning ebaausus. Ajalugu kordub jälle – loeme sellest juba Ho 4:6, kus inimesed väidavad endid küll järgivat ja teenivat Jumalat, kuid põlgavad tarkust ning lausa hukuvad tarkuse puudumisest tingituna. Just see teadmiste põlgamine viib olukorrani, kus ka Issand nad hülgab, mis näitab selgelt, et Jumala järgimine nõuab alati ka tõe tundmist. Seepärast näen olulisena pakkuda noortele just vastupidist: intellektuaalselt ausat ja vettpidavat sisu. Oluline on esitada neile infot kompaktselt ja arusaadavalt, kuid nii, et see oleks akadeemiliselt tasemel ja juurdunud kristluse 2000aastases rikkalikus ajaloolises ja teoloogilises pärandis, mitte pelgalt kellegi isiklikes arvamustes.

Sul on kaks vahvat last. Mida teile meeldib üheskoos teha?

Ilmselt ei tule see kuigivõrd suure üllatusena, et meile meeldib üheskoos enim mängida. Kahe poisiga on alati palju tegemist – ehitame klotsidega, mängime rollimänge ja mürame.

Intervjueeris Helika Gustavson-Rätsep

Tervitavad Tallinna Toomkooli 5.p õpilased, kes külastasid Tartu Maarja kirikut möödunud kevadel. Mälestuseks said nad meie kiriku maketi. (Foto: Mai-Liis Mäeväli)

SAAME TUTTAVAKS

EELK-s on värskelt moodustatud noortekogu. Meie koguduse saadik on Veera Sirk. Kirikus käijatele on ta tuttav nõukogu liikmena, kahe lapse emana ja sageli võib teda näha kohvilauda korraldamas. Õpime teda rohkem tundma!

Milline on olnud Sinu teekond kristlasena?

Mind ristiti lapsena, ja ristiusk on alati olnud ühel või teisel moel omal kohal mu elus. Siiski jumalateenistuste ja koguduseeluga tutvustasid mind alles mitmed kristlasest sõbrad gümnaasiumi ajal. Pärast gümnaasiumi õppisin kuus aastat ülikoolis Prantsusmaal ja Hiinas. Käisin päris tihti kirikus, kuna kogesin, et see pakub väga hea vastukaalu õpingutele. Olid nii katoliku noortemissad kui ka aafrikalik karismaatilisus, nii Soome luteri kiriku metalmuusikaga missad kui ka tagasihoidlik hiina vabakogudus. Aga polnud isikliku usku ega erilist suhet Jumalaga. Tundsin kadedust vaadates kõiki neid teisi, kellel oli. Aga siis Issand tõi mind Tartusse Endaga tutvuma.

Oled soomlanna. Kuidas jõudsid Tartusse ja Tartu Maarja kogudusse?

Tulin Tartusse aastal 2019 oma magistri lõpupraktikat tegema. Läksin Tartu rahvusvahelise koguduse (Tartu International Fellowship, TIF) jumalateenistustele, kus kohe esimesel pühapäeval sattusin jutule oma tulevase abikaasa Arturiga. Ta selgitas mulle, et peale koguduseelu on mul vaja ka Jumala Sõna ehk Piiblit. Lisaks kuulsin alles tolle vestluse käigus esimest korda, et Jeesus suri meie pattude eest. Hakkasin kohe järgmisest päevast Piiblit lugema, ja nägin, et kõik see oli tõsi. Hiljem sai lepitud kokku, et Artur tohib paluda mind naiseks kohe,

kui olen Piibli läbi lugenud. Seega jäin Tartusse ja õppisin eesti keele ära.

Paar aastat hiljem jõudis Artur otsusele, et soovib liituda katoliku kirikuga. Kuigi käin ka ise hea meelega aeg-ajalt seal koos temaga, kogesin, et minu vaimulik kodu peab siiski protestantlikus traditsioonis olema. Tartu Maarjas nägime liturgilist ja piiblikesket kogudust. Lisaks kõnetas mind koguduse perekondlikkus ja eriti erivajadustega inimeste koht koguduse keskel.

Sul on abikaasa Arturiga kaks last. Mis on teie pere olulisimad väärtused ja plaanid?

Me jagame traditsioonilist vaadet perekonnast: Abielu on lahutamatu, mees on pere pea ja ülalpidaja, naine vastutab kodu eest, väikelaste jaoks on kõige parem koht oma kodus, ning oleme vajadusel valmis hoolitsema ka oma vanemate ja vanavanemate eest. Mõistame siiski, et iga pere olukord on omanäoline ning et tänapäeva ühiskonnas võib traditsiooniline perekond väljenduda üsna erineval moel kui sada või tuhat aastat tagasi.

Mida teile meeldib perena koos teha?

Koht, kus kõige rohkem viibime kõik koos, on köök. Artur teeb süüa, Miranda aitab teda, mina koristan ning Arno tiirleb jalgade vahel ringi ja ronib meile sülle. Väärtustame väga selliseid lihtsaid hetki eriti sel aastal, kui Artur õpib töö kõrvalt ja saab üsna vähe kodus olla. Üheks ühiseks hobiks on meil aga kujunemas orienteerumine, ning sooviksime jõuda rohkem metsa ka niisama matkama ja loodut imetlema.

Intervjueeris Helika Gustavson-Rätsep

TERETULEMAST KIRIKUKOORI LAULMA!

Tartu Maarja Kirikukoor Soli Deo Gloria on väärika ajalooga kollektiiv. 2026. aastal täitub kooril 190 aastat!

Teist aastat on koorijuhi ametis Elo Kikas. Tema juhatusel on koor kaunistanud lauluga mitmeid jumalateenistusi. Tuleval aastal ehk koori juubeliaastal on ees teisi ettevõtmisi. Üks neist on osalemine maikuus toimuval vaimulikul laulupäeval, mis on üksiti pühendatud koori sünnipäevale. Lisaks

meie oma koorile teevad kaasa ka Tartu Peetri, Pauluse ja Jaani koguduste kollektiivid.

Kooriproovid algavad ja lõppevad palvega. Alati on võimalus oma rõõmud, mured ja väljakutsed tuua koorikaaslaste abiga Jumala ette. Meie usk ühendab meid laulupereks. **Kui ka Sina, hea lugeja, tunned, et tahaksid laulda sellises kollektiivis, siis tule ja liitu meiega! Proovid on neljapäeviti kl 17.00 tornisaalis.**

JUMALAST JA KEISRIST

Kes vähegi Piiblit on lugenud, teab kindlasti Jeesuse sõnu: „Andke nüüd keisrile keisri oma tagasi ja Jumalale Jumala oma.“ (Mt 22:21) Toona tõstatasid variserid küsimuse maksude maksmise kohta, et Jeesust Tema sõnadest lõksu püüda. Kas nad said oodatud vastuse? Ei. Jeesus ei rääkinud midagi sellist, et maksud võib maksmata jätta. Vastupidi! Aga lause teine pool räägib Jumalale selle tagasi andmisest, mis kuulub Talle. Ja sellest räägitakse, mulle tundub, märksa vähem.

Küll kõlab tänapäeval häáli nii kümnnise maksmise poolt kui ka vastu. Jutustan siinkohal oma kogemustest ja usun, et paljud saavad end minuga samastada.

Minu teekond koguduseliikmena algas Tallinna Kaarli koguduses. Et leeris käimisest on 35 aastat möödas, ei oska ma enam täpselt öelda, kui kaua ma liikmeannetust maksin. Ühel hetkel ma aga lõpetasin maksmise ja, tagantjärele mõeldes, oli see seotud minu üldise leigeks muutumisega. Pühapäeva hommikuti kl 10.00ks jumalateenistusele jõuda tundus tohutu vaev, sest kesklinna tuli sõita trolliga ja see tähendas varakult kodust väljumist. Aga pühapäev on ju ometi välja puhkamiseks! Nädala sees küll osalesin koguduse elus, aga selle kõige olulisema olin oma prioriteetide hulgast maha kriipsutanud.

Kord küsis koguduseõpetaja minu käest, et kas mul on plaanis ka oma liikmeannetus tasuda. Küsisin vastu, et kui ma seda ei tee, kas mind heidetakse siis kogudusest välja. Vastuseks kõlas „Ei!“ Seega otsustasin jätkuvalt mitte oma panust anda ja ka mitte pühapäeviti kirikusse ilmuda. Ma ei mõistnud, et see peegeldas minu südant ja kui kaugel ma olin Jumalast. Kümnnisest ei rääkinud tookord keegi ja kui olekski rääkinud, poleks ma seda tõsiselt võtnud.

Leiguse aegadega olen ka hiljem rinda pistnud. Kahjuks. Ka siis, kui juba pühapäeviti organistina kaasa teenisin. Mul on hea meel, et Jumal ei jätnud mind neisse olukordadesse ja mina ei puigelnud vastu, kui Ta mind neist välja kiskus. Äratuskellana kõlasid tihti kaaskristlaste sõnad või nende tuline teenimine, mis tõmbasid ka minu oma mugavustsoonist välja. Kõigest sellest ei jõua siinkohal kirjutada, sestap keskendun taas raha teemale. Üks armas misjonär küsis kord, et kas ma maksan küm-

nist. Vastasin, et ei. Minu seisukoht oli, et endalgi vähe. Mis siis mulle ja perele alles jääb, kui ma kümnnist maksma hakkam! Misjonäri sõnum mõjus kui külm dušš: „Siis sa varastad Jumalalt!“ Reageerisin vihaselt – kuidas ta võib mulle midagi sellist öelda! Rahulikult järele mõeldes taipasin aga, et valusate sõnade taga oli tõde. Tundub nii enesestmõistetav, et raha, mis on tulnud igapäevase tööga, kuulub mulle. Aga kes andis töö? Kas töökoha olemasolu on iseenesestmõistetav? Ja sellega koos ka sissetulek? Või tuleb kõik Jumala käest? Kui jah, kas mul siis on õigust seda endale hoida? Kui ma pole siia maailma midagi toonud ja ei vii ka sures midagi kaasa, kas see siis kuulubki mulle või on see antud ajutiseks kasutamiseks ja teiste aitamiseks? See muutis mu mõtlemist ja mul polnud enam küsimustki, kas anda Jumalale, mis Talle kuulub või mitte. Liiatigi jääb ju kümnest osast üheksa mulle! Tõsi, algul saatis mind eduteoloogiline mõtlemine, mis tulenes Ml 3:10 „Tooge kõik kümnnis täies mõõdus varaaaita, et mu kajas oleks toitu, ja proovige mind ometi sellega, ütleb vägede Issand. Tõesti, ma avan teile taevaluugid ja kalkan teile õnnistust küllastuseni.“ Kui kuu lõpus kippus raha nappima, küsisin Jumalalt, et mina tegin oma osa, kus nüüd Tema oma on? Tagasi vaadates oli mu mõtteviis suisa mingi muu religiooni väljendus: teen midagi selleks, et pälvida Jumala soosingut ja ootan selle eest midagi vastu. Läks aega enne, kui õppisin olema tänulik selle eest, mis mul on ja et mul on võimalust kogudust kümnnist makstes toetada-aidata. Kuna raha tuleb Jumala käest, Tema varaaidad on aga mõõtnud, siis saan Teda usaldada, et Ta ei jäta hätta. Olen seda korduvalt kogunud. Ja sellega kaasneb suur rõõm, et saan olla rikas hoopis andes. „Tema, kes annab seemne külva-jale, annab ka leiva toiduseks, teeb rohkeks teie külvi ja kasvatab teie õiguse vilja. Te saate kõigiti rikkaks igasuguse siira headuse poolest, mis meie läbi valmistab tänu Jumalale, sest selle teenistuse kaudu antud abi mitte ainult ei leevenda pühade puudust, vaid muutub ka rikkalikuks Jumalale antud rohke tänu kaudu. Selle abistamise ehtsuse tõttu te ülistate Jumalat oma kuulekuses Kristuse evangeeliumi tunnistamisel ja oma osaduse siiruses nende ja kõikidega.“ (2Kr 9:10–13)

Helika Gustavson-Rätsep

Koguduse teated

JUMALATEENISTUSED ON PÜHAPÄEVITI ALGUSEGA KELL 12.00

MAARJA KIRIKUS PEPLERI TN 1.

Kantselei on avatud T–N, kell 9–13.

Kantselei on suletud 23. detsembrist kuni 5. jaanuarini, samas vahemikus ei toimu ka regulaarseid tegevusi peale jumalateenistuste.

Pühapäeviti: kl 10.45 pühapäevakool, **kl 11.30** ülistuskool, **kl 12.00** jumalateenistus, selle järel kirikukohv ja palveosadus.

Teisipäeviti kl 17.30–19.00 süstemaatiline piiblitund. Tunde viib läbi Timo Švedko.

Neljapäeviti kl 17.00 kooriproov. Koori on uued lauljad väga oodatud!

Jõuludeni on kantselei lahtiolekuaegadel (**T–N kl 9.00–13.00, P kl 11.00–12.00**) avatud piiblinäitus.

N, 27. novembril kl 18.30 naiste osadusõhtu.

P, 30. novembril 1. advendi jumalateenistus, leeripüha.

K, 3. detsembril kl 17.30 noorteõhtu.

R, 5. detsembril kl 18.00 meeste osadusõhtu.

P, 7. detsembril kl 14.00 vestlusõhtu Piibli teemadel. Külas on Lõuna-Eesti piiskopkonna piiskop Marko Tiitus.

K, 10. detsembril kl 18.00 ansambli Eluallikas kontsert.

P, 14. detsembril peale jumalateenistust eakate teetund.

T, 16. detsembril kl 16.00 erivajadustega inimeste jumalateenistus.

K, 17. detsembril kl 17.30 noorteõhtu.

K, 24. detsembril kl 12.00 jõululaupäeva jumalateenistus suures kirikusaalis, kaasa teenib koguduse koor Elo Kikase juhatusel.

N, 25. detsembril kl 12.00 1. jõulupüha jumalateenistus.

K, 31. detsembril kl 23.30 palvus kirikutornis.

N, 1. jaanuaril kl 12.00 uusaasta jumalateenistus.

T, 6. jaanuaril kl 17.30 kolmekuningapäeva jumalateenistus.

P, 11. jaanuaril kl 12.00 kiriku pühitsemise aastapäeva jumalateenistus.

Kui teil on soov saada kodust armulauda, erapihti või on vajadus kiriklike talituste järele, võtke palun ühendust koguduse õpetaja Timo Švedkoga telefonil 553 4529. Ärge jääge oma murega ükski!

EELK Tartu Maarja kogudus

Pepleri 1, 51003, Tartu

Tel: 734111 / E-post: tartu.maarja@eelk.ee

Koguduse õpetaja: Timo Švedko

Tel: 553 4529, timo.svedko@eelk.ee

Kodulehekülj: www.tartumaarja.ee

Info ja jutluste salvestused:

<https://www.fb.com/tartumaarjakogudus>

<https://www.youtube.com/@tartumaarjakogudus>

Liikmeannetusi saab teha ülekandega

Saaja: EELK Tartu Maarja kogudus

SEB EE151010220041155014

Swedbank EE922200221005116309